

REFERAT Helseutvalget 2019-2023 d. 24-08-2021

Møtedato Tirsdag d. 24. august 2021 kl. 14:00

Møtested

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Godkjenning av protokoll fra møte i helseutvalget 17. 06.2021.....	4
Forslag til endringer i pasientjournalloven og IKT-standardforskriften -Tilgjengeliggjøring av og be	6
Kommunalt innhold helsehus og midlertidige løsninger legevakt.....	9
Orienteringssak om Kristiansand legevakt.....	17
Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand.....	24
Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, Kristiansa	27
Oppfølging av innsparingstiltak i vedtatt økonomiplan 2021-2024 – Kafèdrift.....	38
Orientering: Leve hele livet - en kvalitetsreform for eldre.....	43

Punkt 2021000014-49: Møtedokumenter

Bilag

Temamøte Helseutvalget 24.8.2021

Statusrapportering Covid19 - 24.08.2021

Komplett innkalling_ Helseutvalget 24.08.21

Møteinnkalling Helseutvalget 24.08.2021

Punkt 34/21: Godkjenning av protokoll fra møte i helseutvalget 17. 06.2021

Bilag

Protokoll Helseutvalget 17.06.2021

Dato 17. august 2021
Saksnr.: 2021000014-46
Saksbehandler Eva Ottesen
Godkjent av

Saksgang
Helseutvalget

Møtedato
24.08.2021

Godkjenning av protokoll fra møte i helseutvalget 17.06.2021

Forslag til vedtak

[Helseutvalget godkjenner protokoll fra utvalgets møte 17.06.2021.](#)

Vedlegg:
Protokoll fra helseutvalget møte 17.06.2021

Punkt 35/21: Forslag til endringer i pasientjournalloven og IKT-standardforskriften -Tilgjengeliggjøring av og betaling for nasjonale e-helseløsninger med frist 18.8.2021

Bilag

Vedtak Form, 01092021, Sak 117/21, Forslag til endringer i pasientjournalloven og IKT-standardforskriften - Tilgjengeliggjøring av og betaling for nasjonale e-helseløsninger med frist 18.8.2021

Høringssvar fra KS - endringer i pasientjournalloven mv

Avgitt høringssvar

Dato 3. august 2021
Saksnr.: 2021024752-3
Saksbehandler Ann-Helen Moum
Godkjent av Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Helseutvalget
Formannskapet

Møtedato
24.08.2021
01.09.2021

Forslag til endringer i pasientjournalloven og IKT- standardforskriften -Tilgjengeliggjøring av og betaling for nasjonale e-helseløsninger med frist 18.8.2021

Forslag til vedtak

Kristiansand kommune er enig med Helse -og omsorgsdepartementet i behovet for samordnet digitalisering. Det er i tråd med nasjonal digitaliseringsstrategi, Én digital offentlig sektor 2019-2025. Kristiansand kommune er uenig i de virkemidlene som staten foreslår.

Kristiansand kommune gir sin tilslutning til KS sitt hørings svar og sender det som kommunens uttalelse.

Kristiansand kommune vil videre bemerke det uheldig i tidspunktene valgt for høringen. Denne høringen er lagt til sommerferieavvikling, 15.6.2021-18.8.2021.

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet sendte på høring Forslag til endringer i pasientjournalloven og IKT-standardforskriften -Tilgjengeliggjøring av og betaling for nasjonale e-helseløsninger 15.6.2021. Frist for å avgi høringsuttalelse er 18.8.2021.

Saken gjelder høringsbrevet med frist for uttalelse 18.8.2021. På grunn av at høringsfristen er før formannskapetets møte i august har kommunedirektøren oversendt hørings svaret til KS med forbehold om politisk godkjenning.

Helse -og omsorgsdepartementet forklarer arbeidet sitt slik i høringsnotatet:

Formålet med lov- og forskriftsendringene er å styrke og legge til rette for digitaliseringen i helse- og omsorgssektoren for å bidra til gode og effektive helse- og omsorgstjenester. Endringene skal også legge til rette for bedre nasjonal samordning og samhandling mellom forvaltningsnivåene. De nasjonale e-helseløsningene er nødvendige for å levere gode helse- og omsorgstjenester til innbyggerne og for å ivareta hensynet til pasientsikkerhet, personvern og effektiv bruk av offentlige ressurser.

Kristiansand kommune er enig med Helse -og omsorgsdepartementet i behovet for samordnet digitalisering. Det er i tråd med nasjonal digitaliseringsstrategi, Én digital offentlig sektor 2019-2025. Kristiansand kommune er imidlertid uenig i de virkemidlene som staten foreslår.

Lovforslaget er i praksis gjenopptagelse av forslaget til lov om e-helse som regjeringen valgte å trekke fra Stortinget høsten 2020 etter at det ble klart at forslaget ikke fikk flertall. For Kristiansand kommune sitt hørings svar datert 14.1.2020 se saksnr. 2020000311-1.

Forslaget innebærer vide fullmakter for Helse- og omsorgsdepartementet og direktoratet til å kunne pålegge kommuner plikt til å ta i bruk og betale for drift og forvaltning av nasjonale e-helseløsninger. Det gjelder også nasjonale løsninger og plattformer som kommunene ikke har tatt i bruk og tjenester kommunene ikke er målgruppe for. Kristiansand kommune mener at kommunene ikke kan pålegges å betale for løsninger vi ikke bestemmer utviklingen av, tjenester vi ikke vet om vi trenger og kanskje ikke skal bruke. Utvikling av e-helseløsninger må skje i et nært samarbeid mellom stat og kommune, og kommunene skal selvsagt betale for e-helseløsninger vi trenger og tar i bruk.

Se oppslag om saken på KS sine [nettsider](#).

Forslaget pålegger virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester å gjøre tilgjengelig og ta i bruk fire bestemte nasjonale e-helseløsninger i sin virksomhet. Forslaget omfatter løsningen for elektroniske resepter (e-resept), Nasjonal kjernejournal, helsenorge.no og helsenettet, inkludert grunndata. Forslaget pålegger også virksomhetene å betale for forvaltning og drift av løsningene. Norsk helsenett SF skal ha plikt til å tilby de nasjonale e-helseløsningene til helse- og omsorgssektoren.

I forbindelse med denne høringen ble det iverksatt en prosess på Agder for å få alle kommunene til å sende inn hørings svar. Ett digitalt Agder og RKG e-helse kommuniserer gjennom samhandlingsstrukturen, og oppfordret samtlige kommuner til å gi svar. Enten ved å utforme eget svar eller gi sin tilslutning til KS sitt svar. Kristiansand kommune sin oppfatning er i samsvar med KS sitt hørings svar, og har derfor valgt å gi sin tilslutning til KS sitt svar, se vedlegg.

Kristiansand kommune sitt hørings svar avgitt 05.08.21 med forbehold om politisk godkjenning:

Kristiansand kommune er enig med Helse -og omsorgsdepartementet i behovet for samordnet digitalisering. Det er i tråd med nasjonal digitaliseringsstrategi, Én digital offentlig sektor 2019-2025. Kristiansand kommune er uenig i de virkemidlene som staten foreslår.

Kristiansand kommune gir sin tilslutning til KS sitt hørings svar og sender det som kommunens uttalelse.

Kristiansand kommune vil videre bemerke det uheldig i tidspunktene valgt for høringen. Denne høringen er lagt til sommerferieavvikling, 15.6.2021-18.8.2021.

Vedlegg:

Hørings svar fra KS – endringer i pasientjournalloven mv

Punkt 36/21: Kommunalt innhold helsehus og midlertidige løsninger legevakt

Bilag

Vedtak Form, 01092021, Sak 115/21, Kommunalt innhold helsehus og midlertidige løsninger legevakt

Dato 11. august 2021
Saksnr.: 2021028662-1
Saksbehandler Regina Margrieta Van Lingen
Godkjent av Camilla Dunsæd

Saksgang

Helseutvalget
Formannskapet

Møtedato

01.09.2021

Kommunalt innhold helsehus og midlertidige løsninger legevakt

Forslag til vedtak

Formannskapet tar saken til orientering

Sammendrag

Samlokalisering av akutt- og øyeblikkelig hjelp-tjenester tilhørende Sørlandet Sykehus HF (SSHF) og Kristiansand kommune er anbefalt i utredninger i 2018 og 2020. I tråd med vedtak i Formannskapet 16.09.2020 inngår Kristiansand kommune som samarbeidspart i den videre prosessen SSHF nå planlegger for. Kristiansand kommune har våren 2021 gjennomført prosjektet «Samlokaliserte tjenester på Eg – kommunalt innhold» som har utarbeidet grunnlaget for beslutning om kommunale tjenester som ønskes flyttet til Eg, samt midlertidige løsninger for Kristiansand legevakt.

Kommunalt innhold helsehus

Det er avgjørende at Kristiansand kommune effektivt kan spille inn egne behov og krav til funksjoner og arealer, for å sikre oppnåelse av den tilsiktede samhandlingen og gode løsninger for helsetjenester til de som trenger det mest.

Direktøren for helse og mestring har besluttet samlokalisering på Eg av følgende kommunale helsetjenester:

- Kristiansand legevakt lokasjon Eg
- Øyeblikkelig hjelp døgn (ØHD)
- Forsterkede korttidsplasser for ressursintensive pasienter
- Samorganisert telefonsentral for legevakt og responscenter
- Kommunalt legesenter for fastlegetjenester

Hensikten er å oppnå synergieffekter av samlokalisering med SSHF og muligens også Universitet i Agder. Synergieffekter kan oppstå både som følge av nærhet til samhandlende kompetansemiljøer i de ulike forvaltningsnivåene, nærhet og samhandling mellom kommunens egne tjenester som besluttet samorganisert, samt direkte samarbeid mellom forvaltningsnivåene om tjenester.

Det er synliggjort behov for videre utredning av:

- Trepertssamarbeid med SSHF og Universitet i Agder der muligheter for felles arealer utredes.
- Evt. samlokalisering av barnevernsvakt / alarmtelefon for barn og unge

Kristiansand kommune ønsker primært samlokalisering i felles bygningsmasse med SSHF, og er parallelt åpen for en utredning av bygningsmasse i direkte nærhet til sykehusets nybygg. Det er utarbeidet kalkyler som danner grunnlag for avsetninger i økonomiplan. Disse vil måtte justeres når behov for felles arealer i et trepartssamarbeid er avklart, samt når det på senere tidspunkt vil foreligge betydelig større grad av detaljering av prosjektet.

By- og stedsutvikling vil i senere fase vurdere muligheter for eie eller leie av arealene som kommunen ønsker å disponere, i samhandling med SSHF og Sykehusbygg HF.

Midlertidige løsninger legevakt

Kristiansand kommune har over tid hatt utfordringer med kapasiteten og arbeidsflyten på lokasjon Eg, og håndtering av gradvis økt pasienttilstrømning. Stipulert behov for et nytt tilpasset legevaktbygg er 2023/24 mens SSHF estimerer ferdigstilling av ny bygningsmasse 2027/2028. Det vil derfor være nødvendig å skissere hvordan en skal løse behovet for legevakt frem til nye lokaler kan være ferdigstilt.

Målet for midlertidige løsninger for legevakten lokasjon Eg er gode og forsvarlige tjenester til innbyggerne samt et godt arbeidsmiljø for medarbeiderne. Direktøren for helse og mestring har besluttet å gjennomføre følgende tiltak:

- *Samorganisering av telefonsentralene for legevakten og responscenteret*
Spesialisering av arbeidsoppgavene styrker videreutvikling av kvalitet, systematikk og digitalisering. Den samorganiserte telefonsentralen vil fortsatt levere to separate tjenester. Samorganisering vil i første omgang bety at legevaktsentralen flyttes ut av legevakten. Utflytting er ingen mål i seg selv, og for det nye helsehuset på Eg er det anbefalt å flytte den samorganiserte sentral inn, sammen med legevakten.
- *Ytterligere benyttelse av kapasitet på lokasjon Tangvall*
Muligheter knyttet til ressurser og arealer.
- *Videreutvikling av arbeidsrutiner og digitalisering*
Det settes i gang et 3-årig innovasjonsprosjekt for utvikling av legevakten, med oppstart august 2021.
- *Styrke tilbudet til pasienter med rus- og psykiske helseutfordringer*
Legevaktslokalene er ikke godt nok tilpasset målgruppen og det er behov for koordinering og samhandling med øvrige tjenester fra kommunen og sykehuset.
- *Bygningsmessige justeringer på lokasjon Eg*
Justeringer i arealbruk, oppgradering og innkjøp av utstyr

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Samlokalisering av akutt- og øyeblikkelig hjelp tjenester tilhørende Sørlandet Sykehus HF (SSHF) og Kristiansand kommune er anbefalt i de tidligere utarbeidede utredninger «Utredning av helsehuskonsept» (2018) og «Funksjonsanalyse for mulig samlokalisering av tjenester fra spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten» (2020).

Samlokalisering av funksjoner fra ulike forvaltningsnivå vil være et viktig bidrag for å utvikle en bærekraftig helsetjeneste i Agder. Samlokalisering av funksjoner er i tråd med sentrale satsningsområder, herunder:

- Nye arbeidsformer – bedre bruk av teknologi og mer brukerstyring
- Samarbeid om de som trenger det mest – integrerte helsetjenester
- Forskning og innovasjon for en bedre helsetjeneste.

Samlokalisering kan også bidra til bedre samarbeid omkring de mest sårbare pasientene, slik som beskrevet i regjeringens og KS avtale om etablering av helsefelleskap og i ny Nasjonal helse- og sykehusplan. Utviklingsarbeid med tanke på bærekraftig samhandling og samlokaliserte tjenester vil også være i tråd med visjonen til Helsefelleskapet i Agder, Overordnet strategisk samarbeidsutvalg (OSS): «Grensesprengende samarbeid om helsetjenesten på Agder».

I tråd med vedtak i Formannskapet 16.09.2020 inngår Kristiansand kommune som samarbeidspart i den videre prosessen Sørlandet sykehus nå planlegger for. Styret for Helse Sørøst har i mai godkjent mandatet for prosjektinnramming for byggeprosjektet Akuttbygg Kristiansand. SSHF vil i 2021 arbeide med bl.a. prosjektorganisering, mål og vurderingskriterier, areal- og tomte vurderinger, m.m. Det er i denne sammenhengen avgjørende og nødvendig at Kristiansand kommune effektivt kan spille inn egne behov og krav til funksjoner og arealer, for å sikre oppnåelse av den tilsktede samhandlingen og gode løsninger for helsetjenester til de som trenger det mest.

For Kristiansand kommune er det et presserende behov for ny legevakt. Dagens lokaliteter er ca. 25 år gamle og tilfredsstillende ikke dagens behov verken hva angår størrelse eller funksjonalitet. I 2015 fikk legevakten avvik både fra helsetilsynet og arbeidstilsynet pga. store mangler på lokalet. Disse er midlertidig løst, men behovet for nye lokaler er kritisk. Stipulert behov for et nytt tilpasset legevaktbygg er 2023/24 mens SSHF estimerer ferdigstilling av ny bygningsmasse 2027/2028. Det vil derfor være nødvendig at en samtidig skisserer hvordan en skal løse behovet for legevakt frem til nye lokaler kan være ferdigstilt.

Kristiansand kommune har våren 2021 gjennomført prosjektet «Samlokaliserte tjenester på Eg – kommunalt innhold» som har utarbeidet grunnlaget for beslutning om kommunale tjenester som ønskes flyttet til Eg, samt midlertidige løsninger for Kristiansand legevakt.

Kommunalt innhold i fremtidig helsehus på Eg

Direktøren for helse og mestring har besluttet følgende kommunale helsetjenester samlokalisert på Eg:

- Kristiansand legevakt lokasjon Eg
- Øyeblikkelig hjelp døgn (ØHD)
- Forsterkede korttids plasser for ressursintensive pasienter
- Samorganisert telefonsentral for legevakt og responscenter
- Kommunalt legesenter for fastlegetjenester

Funksjoner som er vurdert, men som er besluttet å ikke samlokalisere på Eg er:

- Ordinære korttidsplasser
- Korttidsplasser rehabilitering
- Ambulant rehabilitering
- Ambulante tjenester innen rus og psykisk helse
- Avstandsoppfølging
- Frisklivssentralen

Lokalisering av kommunale tjenester på Eg har til hensikt å oppnå synergieffekter av samlokalisering med Sørlandet sykehus HF og muligens også Universitet i Agder. Synergieffekter kan oppstå både som følge av nærhet til samhandlende kompetansemiljøer i de ulike forvaltningsnivåene, nærhet og samhandling mellom kommunens egne tjenester som besluttet samorganisert, samt direkte samarbeid mellom forvaltningsnivåene om tjenester.

Vurderingskriteriene tar utgangspunkt i effektmål som har blitt definert i prosjektet «Funksjonsanalyse for mulig samlokalisering av tjenester fra spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten» (2019). Kriteriene gjelder effekten vedr. bedre helsetjeneste for brukerne, rekruttering, innovasjon, kompetanse og klima.

I tillegg er det vurdert hvilke konsekvenser som kan oppstå for dagens lokasjoner som forlates dersom en tjeneste flyttes til Eg, og om det foreligger noen avhengighet av andre tjenester (sykehus, kommune, UIA) som forutsettes flyttet til Eg.

Begrunnelser for samlokalisering av de aktuelle tjenestene:

- *Kristiansand legevakt lokasjon Eg*
Styrker samhandling med sykehusets funksjoner innen akuttmedisin og psykisk helse. Presserende behov for nye lokaler.
- *Øyeblikkelig hjelp døgn (ØHD) 12+ sengeplasser*
Samhandling med legevakt om legetilbudet til pasientene. Muliggjør også samhandling om observasjonssenger for legevakten. Styrker muligheten til å tilby ØHD opphold til personer med rus-/psykisk helseutfordringer. Styrker samhandling med sykehusets funksjoner.
- *Forsterkede korttidsplasser for ressursintensive pasienter, ca. 5 sengeplasser*
Pasienter som trenger kompleks behandling, har behov for skjerming og behov for 1-1 og 2-1 bemanning. Får p.t. tildelt ordinære korttidsplasser på Valhalla. Styrker samhandling med legevakten og sykehusets funksjoner. Legger til rette for veiledning fra spesialisthelsetjenesten på ulike tidspunkter i uken og i døgnet. God ressursutnyttelse i samhandling med legevakt og ØHD
- *Samorganisert telefonsentral for legevakt og responscenter*
Styrker faglig samhandling med legevakten og tilgang til medisinsk kompetanse. Legger til rette for gode ordninger for opplæring (lengre opplæringsløp for telefonsentralen som inkluderer arbeid i legevakten) og hospitering.
- *Kommunalt legesenter for fastlegetjenester*
Fastlegetilbud til innbyggere og besøkende som ikke har fastlege. Avlaster legevakten. Samlokalisering styrker faglig samhandling med legevakten, og fleksibel ressursutnyttelse av de kommunale legeressursene i begge tjenestene. Legger til rette for gode utdanningsløp for leger i spesialisering.

Det tas forbehold om at denne tjenesten besluttet opprettet. Det pågår utredningsarbeid i prosjektet for Gyldengården helsesenter. Dersom det besluttet å ikke opprette denne tjenesten må arealene fjernes fra arealbehovet for det fremtidige helsehuset, og det vil være nødvendig å revurdere arealbehovet for legevakten siden mange pasienter fortsatt vil henvende seg der.

Utredningen som er gjennomført i helse og mestring i vår har fokusert på aktuelle kommunale helsetjenester. I denne prosessen er det også synliggjort behov for videre utredning:

- *Trepartssamarbeid med Sørlandet sykehus HF og Universitet i Agder der muligheter for felles arealer utredes:*
 - Innovativ utviklingsarena for forskning, fagutvikling, simulering, m.m.
 - Innovative pasientrettede tjenester
 - Fleksible rom til møter, samtaler, undervisningDet arbeides med opprettelse av et prosjekt høsten 2021 for en felles utredning av samhandlingsmuligheter og mulig behov for felles arealer
- *Evt. samlokalisering av barnevernsvakt / alarmtelefon for barn og unge*
Tjenesten er organisert i oppvekst og flytter inn i leide lokaler i Quadrum i 2022 i samhandling med telefonsentralene for politi, brann og AMK. Oppvekst ønsker å vurdere nærmere om det på sikt vil være hensiktsmessig å styrke samhandlingen med legevakt og Sørlandet sykehus ved å velge lokalisering på Eg.

Kristiansand kommune ønsker primært å etablere Kristiansand legevakt lokasjon Eg i felles bygningsmasse med sykehusets akuttmottak. Vurdering av andre kommunale tjenester som ønskes lokalisert på Eg tar også utgangspunkt i felles bygningsmasse med både legevakten og sykehusets funksjoner.

Sørlandet sykehus har fått i oppdrag fra Helse Sør-Øst å utrede et byggeprosjekt for sykehusets akutt- og intensivfunksjoner. Det er Sykehusbygg HF som vil være ansvarlig byggherre. I dette oppdraget ligger det per i dag ikke noen føringer for sambygging med kommunens funksjoner. Kristiansand kommune har formidlet det primære ønske om felles bygningsmasse, og er parallelt åpen for en utredning av bygningsmasse i direkte nærhet til sykehusets nybygg. I en slik modell vil det være nødvendig å kvalitetssikre og evt. revurdere foreliggende beslutning om kommunale funksjoner som ønskes flyttet til Eg.

By- og stedsutvikling utarbeider kalkyler med utgangspunkt i de skisserte kommunale tjenester som ønskes samlokalisert på Eg. Kalkylene danner grunnlag for avsetninger i økonomiplan, og vil måtte justeres når behov for arealer til trepartssamarbeid er avklart, samt når det på senere tidspunkt vil foreligge betydelig større grad av detaljering av prosjektet.

By- og stedsutvikling vil i senere fase vurdere muligheter for eie eller leie av arealene som kommunen ønsker å disponere, i samhandling med Sørlandet sykehus og Sykehusbygg HF.

Tiltak ved Kristiansand legevakt

Kristiansand legevakt er Kristiansand kommune sitt allmenntilgjengelige tilbud for øyeblikkelig helsehjelp gjennom hele døgnet. Legevakten består av lokasjon Eg og Tangvall, samt legevaktsentralen (telefonsentralen for legevakten).

Kristiansand legevakt har over tid hatt utfordringer med kapasiteten og arbeidsflyten på lokasjon Eg, og håndtering av gradvis økt pasienttilstrømning. I 2020 er det gjennomført en utvidelse av dagens legevaktbygning på Eg med ny garderobe, kontorer og møterom. De nye fasilitetene er tilfredsstillende for de aktuelle formålene. I det opprinnelige bygget gjenstår det fortsatt noen utfordringer, samt at det er et potensial for utvikling av arbeidsrutiner og pasientflyt.

Målet for midlertidige løsninger for legevakten lokasjon Eg er:

- Gode og forsvarlige tjenester til innbyggerne
- Et godt arbeidsmiljø for medarbeiderne

Det er identifisert muligheter for tiltak som vil bidra til å bedre pasientflyten og arbeidsflyten på følgende områder:

- Samorganisering av legevaktsentralen og responscenteret
- Ytterligere benyttelse av kapasitet på lokasjon Tangvall
- Innovasjon: Videreutvikling av arbeidsrutiner og digitalisering
- Styrke tilbudet til pasienter med rus- og psykiske helseutfordringer
- Bygningsmessige justeringer på lokasjon Eg

Samorganisering av legevaktsentralen og responscenteret

Telefonsentralen har per i dag tilhold i lokasjon Eg med 3 faste arbeidsstasjoner og mulighet for utvidelse til 4. På ukedager betjenes 1 stasjon på Tangvall i 3,5 time. Det håndteres p.t. ca. 360 samtaler per døgn, ca. 11.000 samtaler per måned.

Sentralen bemannes av personell med helsefaglig bachelorutdanning, i hovedsak sykepleiere, og det er tilgang til lege. Personalgruppen rullerer etter 2-4 timer mellom oppgaver i telefonsentralen og oppgaver med innkommende pasienter.

Det er nødvendig å gjennomføre tiltak for å sikre tilfredsstillende fysisk arbeidsmiljø, oppnåelse av kravet i akuttmedisinforskriften om 80% svar innen 2 minutter (Kristiansand legevakt har oppnådd 71% for første halvår 2021) samt videreutvikling av kvaliteten i tjenesten.

Spesialisering av arbeidsoppgavene i telefonsentralen har blitt anbefalt som det viktigste tiltaket for å oppnå målene. Det er derfor besluttet av direktør for helse og mestring å samorganisere legevaktsentralen og responscenteret til en større telefonsentral som fortsatt må levere to separate tjenester.

Samorganisering av disse to sentralene vil i første omgang bety at legevaktsentralen flyttes ut av legevakten, siden det ikke er plass til å flytte responscenteret inn. Utflytting er ingen mål i seg selv, og for det nye helsehuset på Eg er det anbefalt å flytte en slik samorganisert sentral inn, sammen med legevakten.

Løsningene har blitt drøftet i ledelsen i helse og mestring, med ansatte, tillitsvalgte, verneombud samt ulike fagmiljøer. Underveis i arbeidet har en orientert og fått innspill fra Seniorrådet, Ungdommens bystyre, Rådet for funksjonshemmede, m.fl.

Det har vært uenighet om løsningen som nå er valgt. Dette omhandler i hovedsak ansattes bekymringer knyttet til samhandlingen mellom telefonsentralen og legevakten, spesialiseringen som leder til hele vakter i telefonsentralen samt mengde bemanning. Direktøren har i sin beslutning om samorganisering vektlagt potensialet som ligger i spesialisering av telefonsentralen, med muligheter for videreutvikling av kvalitet, systematikk og digitalisering. Det er vurdert at en kan sikre områdene som skaper bekymring blant ansatte gjennom gode prosesser i den videre planleggingen, og ved å sette inn risikoreducerende tiltak.

Det er behov for å arbeide med organisering, bemanning, lokalisering og igangsetting. I denne prosessen vil medarbeidere, tillitsvalgte og verneombud igjen bli involvert. Det forventes at det kan ta ca. ett år før alt er klargjort for den nye samorganiserte telefonsentralen med en midlertidig plassering. I mellomtiden vil det også bli arbeidet med den endelige plasseringen i nytt helsehus sammen med legevakten.

Ytterligere benyttelse av kapasitet på lokasjon Tangvall

Lokasjon Tangvall har noe ledig kapasitet både ressursmessig ut fra dagens pasientgrunnlag, og arealmessig. Det er mulig å justere ytterligere på fordeling av pasientstrømmen og håndtere flere pasienter på Tangvall. (Jfr. egen sak om Kristiansand legevakt)

Innovasjon: Videreutvikling av arbeidsrutiner og digitalisering

Det er behov for utvikling av legevakten gjennom økt digitalisering, endring av arbeidsrutiner og videreutvikling av samhandling med eksterne parter. Utviklingsprosessene vil styrke arbeidet i både lokasjon Eg og lokasjon Tangvall.

Det settes i gang et innovasjonsprosjekt for utvikling av legevakten som har oppstart august 2021 og som strekker seg over 3 år. Aktuelle utviklingsområder er blant annet utvidelse av videokonsultasjonstilbudet, digitalisering av pasientforløpet (selvregistrering og innmelding, styring av ventelisten etter hastighetsgradvurdering, m.m.), økt bruk av timebestilling, kameraovervåking i enkelte rom.

Styrke tilbudet til pasienter med rus- og psykiske helseutfordringer

Svært mange av pasientene som møter på legevakten har utfordringer relatert til psykisk helse og er ofte i en kritisk situasjon som er utfordrende både for dem selv og omgivelsene. Det kan dreie seg om suicidalitet, psykosetilstander og rus mv. En del er også barn og unge.

Legevaktslokalene er ikke godt nok tilpasset til denne type oppfølging og det er behov for koordinering og samhandling med det øvrige tjenesteapparatet. Det gjelder både tjenester fra kommunen og fra sykehuset. Det blir igangsatt et arbeid for å se nærmere på disse utfordringene.

Bygningsmessige justeringer på lokasjon Eg

Ved utflytting av legevaktsentralen frigjøres det noen arealer som vil gi mulighet for mindre funksjonsendringer internt i bygget. Det er også behov for noe oppgradering samt innkjøp av utstyr for å sikre god pasientflyt, blant annet:

- Bedre venteforhold for barn
- Ekstra rom til skjerming og observasjon (rus, psykisk helse, barn)
- Plass til videokonsultasjoner
- Utstyr til multifunksjonelle behandlingsrom
- Ivaretagelse av sikkerhet og personvern
- Smitteventerom

Punkt 37/21: Orienteringssak om Kristiansand legevakt

Dato 16. august 2021
Saksnr.: 2021025075-1
Saksbehandler Øyvind Haarr
Godkjent av Brede Skaalerud

Saksgang
Helseutvalget

Møtedato
24.08.2021

Orientering om Kristiansand legevakt

Forslag til vedtak

1. Saken tas til orientering

Sammendrag

Kristiansand legevakt drives i dag fra to lokasjoner, med hovedlegevakt på Eg og en legevaktstasjon på Tangvall. Det er årlig ca. 115.000 telefonsamtaler inn og ut av legevakttelefonen 116 117, og totalt har legevakta i gjennomsnitt 85 legekonsultasjoner per døgn. Legevakta har to legevaktbiler, og minst en lege er alltid i beredskap for utrykning. Legevakta på Eg er åpen 24 timer i døgnet alle dager, mens åpningstid på Tangvall er 9 timer i døgnet alle dager, for tiden kl. 12-21.

Legevakta er bemannet med sykepleiere og leger, og rekrutteringssituasjonen er utfordrende. Det har over tid vært få søkere til stillinger, og etterspørselen etter arbeidskraft er for tiden større enn tilbudet.

2020 og 2021 har vært en krevende periode på grunn av koronapandemien, der legevakta på Tangvall har blitt benyttet som en luftveislegevakt for hele kommunen. Tangvall tar samtidig imot pasienter for andre typer legevaktkonsultasjoner også, primært for de som bor i nærheten i vestre del av kommunen.

Legevaktstjenesten er i endring. Ny teknologi og nye måter å jobbe på gir spennende muligheter for å gi tjenester på nye og mer effektive måter, der en samtidig kan gi gode tjenester til publikum.

Legevaktas lokale på Eg er i dag for lite. Ny hovedlegevakt på Eg er under planlegging, og kan tidligst stå ferdig i 2028. Det jobbes med flere tiltak for å sikre driften i perioden fram til ny hovedlegevakt er ferdig. Et av tiltakene, er å vurdere hvordan legevakta på Tangvall kan benyttes for å supplere og avlaste hovedlegevakta på Eg i perioden fram til lokaler for ny hovedlegevakt er ferdig. Legevakta på både Eg og på Tangvall vil samlet sett være viktige i tiden framover for å opprettholde den legevaktkapasiteten som kommunen trenger.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I Helseutvalget 11. mai 2021 er følgende angitt i protokollen: «*Utvalgsleder har bedt direktøren om en sak vedrørende status for legevaktordningen i Søgne/Songdalen*».

Saken her er oppfølging av dette, med kort informasjon om dagens drift av Kristiansand legevakt, herunder også for legevaktstasjonen på Tangvall.

Organisering av legevakttjenesten i kommunen

Legevaktas primære rolle er å fungere som en allmennmedisinsk akuttberedskap fram til fastlegen er tilgjengelig. Legevakttjenesten kan litt forenklet deles i fire:

1. **Legevakttelefon** – Legevaktens telefonmottak 116117, som kalles legevaktsentral. Her mottas og vurderes henvendelser fra publikum.
2. **Legevakt på kveld/natt/helg/helligdag** – Legekonsultasjoner og annen medisinsk hjelp som publikum kan få ved legevaktene på Eg og Tangvall.
3. **Sykebesøk og utrykning** – Når det er behov for legetjenester der den som er syk eller skadet ikke kan oppsøke legevakt selv, rykker vaktlege ut med bil.
4. **Daglegevaktordning** mandag-fredag kl. 8-16 – Legetjenester som ikke kan vente for de som ikke har fastlege i nærheten (turister, studenter, gjestearbeidere og andre som midlertidig oppholder seg i kommunen).

I dag har kommunen lokaler for legevakt på to steder; på Tangvall og på Eg. Legevakttelefonen er i dag lokalisert på Eg. Legevakta har også to legevaktbiler som kan benyttes til utrykning, det er alltid minst en bil med vaktlege i beredskap for dette.

Kristiansand kommune er også vertskommune for et interkommunalt legevaktsamarbeid. Kristiansand legevakt gir her legevakttjenester mot vederlag til Lillesand, Birkenes, Vennesla, Iveland, Lyngdal, Hægebostad og Åseral kommuner.

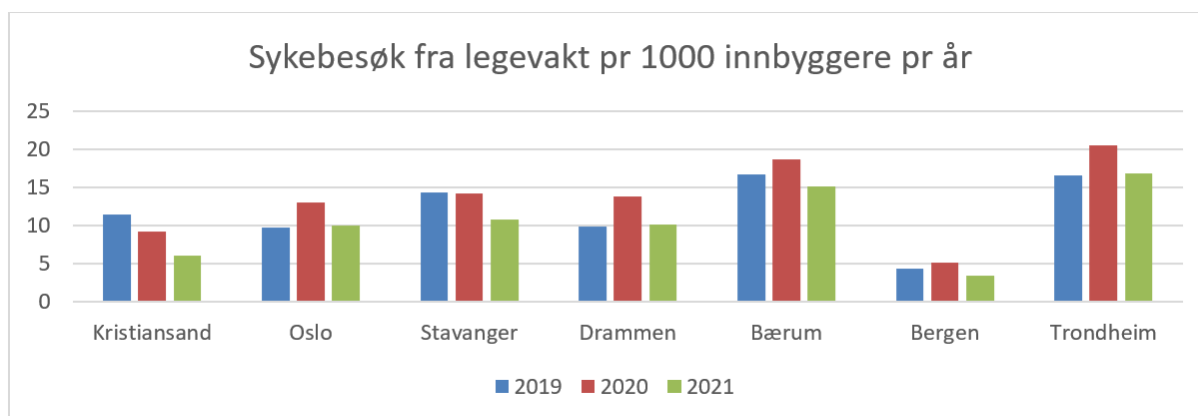
Kristiansand legevakt er en ordinær kommunal avdeling i enhet for lokalmedisinske tjenester i kommunalsjefområde hjemmetjenester og rehabilitering.

Tjenester i dag

Utrykning og sykebesøk

Legevaktlegene foretar sykebesøk til personer som ikke kan oppsøke legevakt selv, og når AMK kaller lege ut sammen med ambulanse på akuttoppdrag, blant ved ulykker.

Kristiansand legevakt har hatt en reduksjon i antall sykebesøk i 2020 og 2021. Trolig skyldes en del av dette Koronapandemien, men en vil følge denne utviklingen nøye framover.

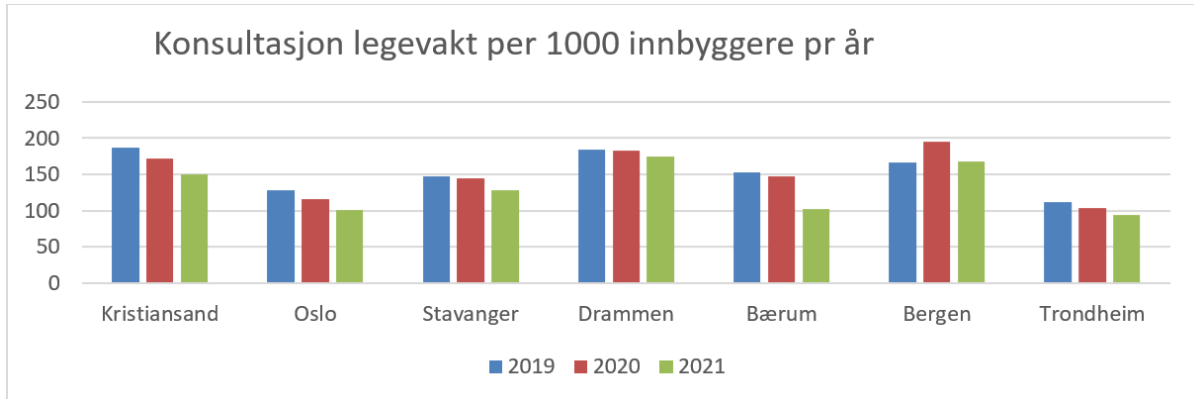

Kilde: Kommunalt pasient- og brukerregister (2019 er Kristiansand, Søgne og Songdalen, 2021 er for de første 6 måneder)

Legevaktkonsultasjoner

Ordinære konsultasjoner på legevakta på Tangvall og Eg utgjør en stor del av aktiviteten ved legevakta. Aktiviteten er høyest på kveld og helg, samt i ferier.

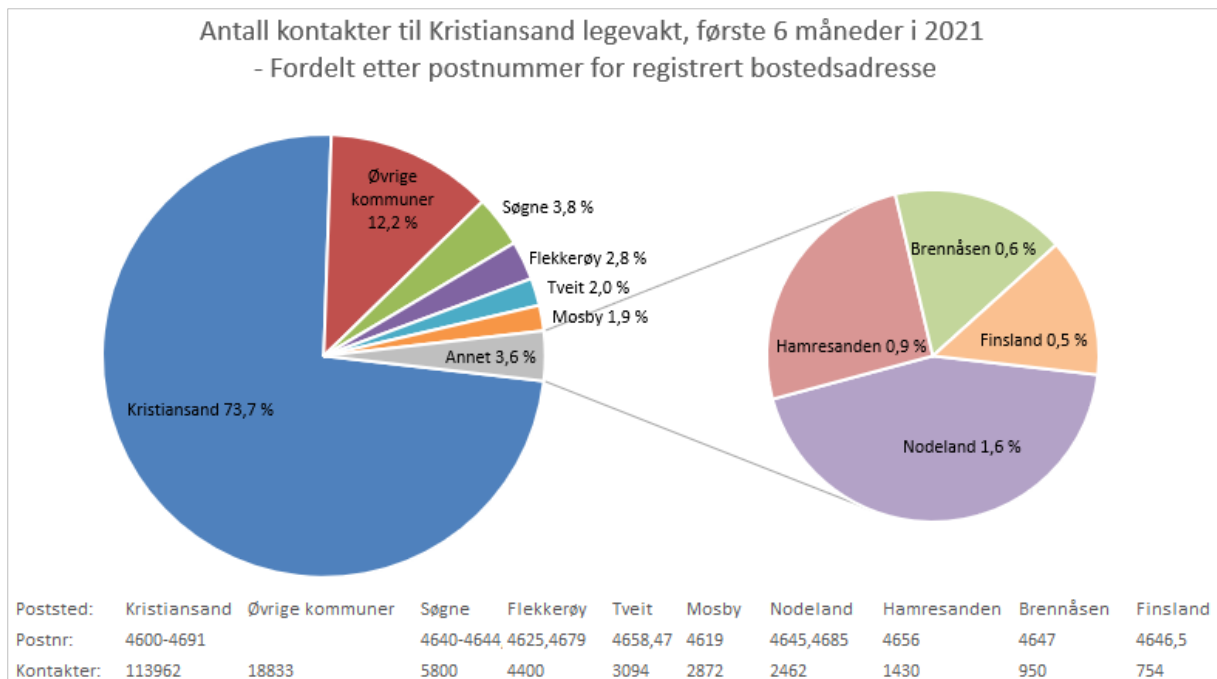
Det har vært en reduksjon i antall konsultasjoner fra 2019, og dette ser vi også i andre kommuner med mer enn 100.000 innbyggere. Det antas delvis å skyldes koronapandemien, men kan også ha sammenheng med at flere nå kan benytte digitale tjenester hos fastlegen, blant annet med e-konsultasjon.

Kilde: Kommunalt pasient- og brukerregister (2019 er Kristiansand, Søgne og Songdalen, 2021 er for de første 6 måneder)

Det registreres ikke hvilken bydel de som kommer til legevakt oppholder seg i, men vi har postnummer med bostedsadresse. Ca. 88 % av de som er i kontakt med legevakta på telefon og ved oppmøte på Tangvall og Eg har bostedsadresse i kommunen.

Resten er henvendelser fra og oppfølging av personer i kommuner i det interkommunale samarbeidet, i tillegg til turister, gjestearbeidere, studenter og andre besøkende.

Kilde: CGM legevakt

Legevakttelefonen

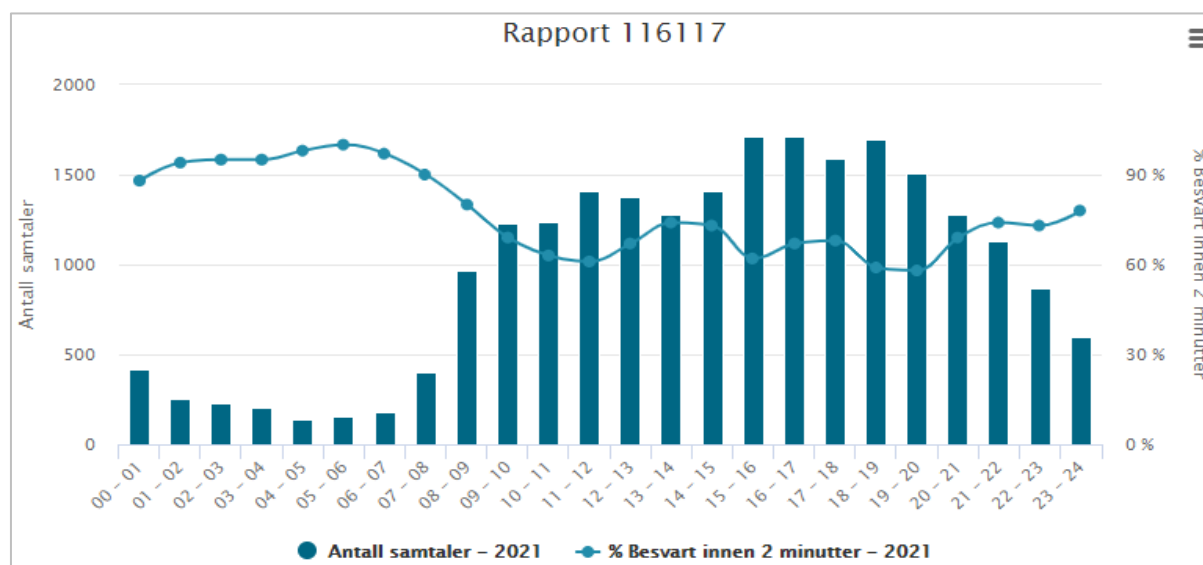
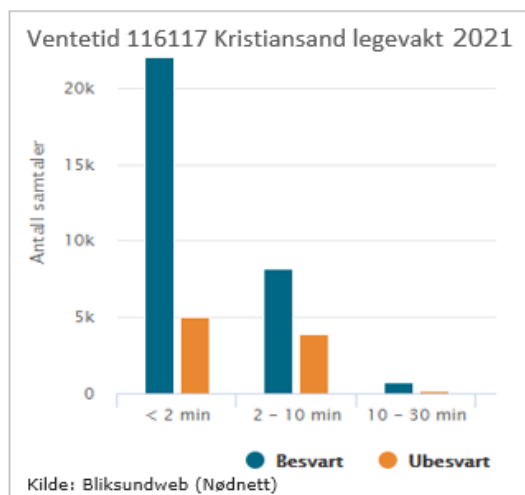
I 2020 hadde Legevakta ca. 115.000 telefonsamtaler inn og ut fra det nasjonale legevaktnummeret 116 117.

På kveldene og på dagtid i helgene er det mange som ringer samtidig, og da er ventetiden litt høyere enn resten av døgnet. Sentralen bemannes med inntil fire operatører samtidig.

Akuttmedisinforskriften stiller krav om at 80 % av samtalene skal besvares innen 2 minutter. Ingen av de største legevaktene i Norge klarer å følge dette kravet. Av kommunene med mer enn 100.000 innbyggere, ligger Kristiansand som nummer 3 med 71 % i 2021, mens to andre kommuner har 72 %, resten har enda lengre svartider.

I mer enn 99 % av samtalene besvares telefonen innen 10 minutter. De tilfellene det går over dette er når det oppstår situasjoner der det er få tilgjengelig til å ta telefonen. Dette kan blant annet skje når det er ulykker og akutte hendelser som må håndteres, eller i forbindelse med vaktskifter og pauseavvikling.

Det jobbes med hvordan arbeidet på legevakttelefonen kan utvikles både med hensyn til å korte ned ventetid og bedre kvalitet.

Kilde: Bliksundweb (Nødnett)

Personell

Legevaktstjenesten er bemannet med sykepleiere og leger i dag. Fastleger har plikt til å arbeide på legevakt, men mange fastleger ønsker ikke dette på grunn av høyt arbeidspress i egen fastlegevirksomhet. Kristiansand legevakt har derfor også tilsatt mange leger i 100 % stilling i tillegg til fastlegene.

Rekrutteringssituasjonen er krevende både for sykepleiere og leger, der etterspørselen etter denne type arbeidskraft er større enn tilbudet. Og mye av aktiviteten på legevakt skjer på kveld, natt og helg, noe som er lite attraktivt for mange.

Kommunen har i dag ikke anledning til å ansette leger som ikke er spesialister i allmennmedisin. Det er i utgangspunktet bra med høye kompetansekrav, men samtidig særdeles krevende når ikke det finnes noen ledige spesialister å ansette. Et av få

forskriftsunntak fra dette kravet er når kommunen kan tilby et spesialiseringsløp i forbindelse med ansettelse. Dette er både krevende og kostbart, men er nødvendig for å sikre at vi har tilstrekkelig antall leger.

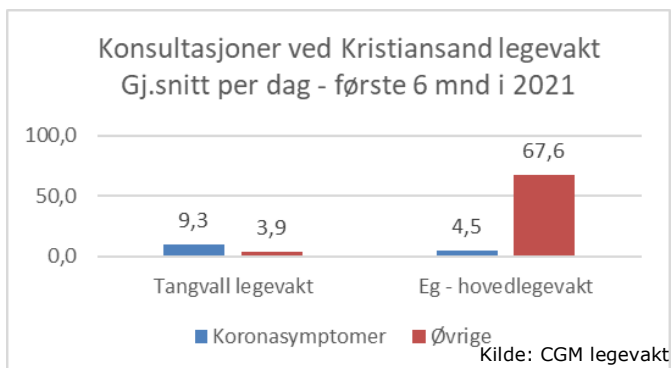
Legevakta under pandemien

I 2020 og 2021 har legevaktene under koronapandemien benyttet lokaliteter annerledes enn hva som var planlagt etter kommunesammenslåingen i starten av 2020.

Legevaktstasjonen på Tangvall har blitt benyttet som luftveislegevakt for personer med mistenkt koronasykdom. Legevakta på Eg har tatt imot alle andre pasientgrupper.

Dette har gitt gode smittebarrierer og vært en vellykket organisering under pandemien.

På Tangvall har de fra sommeren 2020 igjen tatt imot personer med generelle allmennt medisinske problemstillinger som ikke kan vente til fastlegekontoret er åpent. Slik sett har befolkningen på vestsiden av Kristiansand kunne få konsultasjon på Tangvall til alle typer legevakthenvendelser. I 2021 har Tangvall stått for ca. 15 % av konsultasjonene totalt.

Utviklingsområder

Legevaktstjenesten er i endring, og ny IT-teknologi gjør det mulig å gi tjenester der en nyttiggjør seg digital informasjon, og der pasienten ikke alltid må reise til legevakta for konsultasjon.

En har over tid sett at faglige krav til legevaktstjenesten øker. Innbyggerne har også økte forventninger til kvalitet og tilgjengelighet. Å tilby legevaktstjenester av god kvalitet der innbyggerne opplever tjenesten som effektiv og moderne, er derfor en prioritert satsning.

Det har i 2021 også blitt startet et arbeid med å gjennomgå alle IT-løsninger for legevakta, slik at en har robuste og sikre løsninger som er dimensjonert og tilrettelagt for nye digitale tjenester.

Det er også igangsatt et eget prosjekt for å videreutvikle arbeidsflyt inkludert økt utnyttelse av teknologi (se egen sak om helsehus og midlertidige løsninger for legevakt).

Nye lokaler

Dagens lokaler på Eg ble pusset opp og utvidet i 2015, og ble også for ca. 2 år siden utvidet med brakker. Lokalene er likevel fremdeles for små. Det er nå nye lokaler for hovedlegevakt under planlegging på Eg, men som tidligst vil stå ferdig i 2028. Midlertidige tiltak er derfor påkrevd, og det pågår nå et arbeid for å sikre at legevakta kan fungere videre i dagens lokaler fram til nye lokaler står ferdige.

Et tiltak er å vurdere om Legevaktstasjonen på Tangvall som har noe ledig plass og kapasitet, kan utnyttes bedre fremover for å avlaste dagens legevakt på Eg (se egen sak om helsehus og midlertidige løsninger for legevakt).

Legevaktstasjonen på Tangvall

Ved behandling 25. august 2020 av samarbeid om tjenester i nytt akuttbygg på Eg, vedtok Helseutvalget at «*Dette viktige samarbeidet må ikke gå på bekostning av legevakten på Tangvall*».

En del av dagens drift på Tangvall har som nevnt vært å være en luftveislegevakt under koronapandemien. Dette er en av styrkene ved legevaktstasjonen på Tangvall, at den har en viktig beredskapsfunksjon dersom ikke hovedlegevakt kan ha full kapasitet.

Men utover dette drives legevaktstasjonen i tråd med føringer gitt 27. august 2019 av Fellesnemnda for nye Kristiansand med inntil 9 timers daglig åpningstid. I dag har legevakta på Tangvall åpent fra kl. 12 til 21 alle dager.

Bemanning på Tangvall i dag er med en sykepleier og en lege til stede. Legebemanningen er med ansatte leger, for å klare å dekke turnusen med åpningstid på 9 timer daglig. Ansatte leger kan dekke hele vekten, mens fastleger på ukedager først kan starte kl 16 (og ingen fastleger har hatt ønske om å arbeide på Tangvall).

Tangvall mottar i dag alle typer legevaktspasienter. Men i noen tilfeller kan personer som oppholder seg i Søgne og Songdalen også henvises for konsultasjon på Eg. Dette er aktuelt utenfor åpningstiden på Tangvall, ved akutt sykefravær eller andre driftsmessige årsaker, samt noen ganger av medisinske grunner.

Legevaktstasjonen på Tangvall har i dag en mer kostbar drift per konsultasjon enn på Eg. Dette ble belyst i 2019 i behandlingen i fellesnemnda for nye Kristiansand, blant annet med at det ikke er mulig å drive legevakt innenfor regelverket med samme inntektsgrunnlag som de hadde i gamle Søgne og Songdalen kommuner.

Det vurderes nå hvordan en kan optimalisere tjenestene slik at ressursene på Tangvall brukes mest mulig effektivt til beste for publikum.

Et av tiltakene for dette, er å vurdere hvordan legevakta på Tangvall kan benyttes for å supplere og avlaste hovedlegevakta på Eg i perioden fram til lokaler for ny hovedlegevakt er ferdig. Legevakta på både Eg og på Tangvall vil samlet sett være viktige i tiden framover for å opprettholde den legevaktkapasiteten som kommunen trenger.

Punkt 38/21: Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand

Bilag

Vedtak Form, 08092021, Sak 123_21, Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand

Vedtak BYSTED, 02092021, Sak 181/21, Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand, med tilhørende handlingsplan og plan for episoder med høy luftforurensning.

Vedtak byst, 15092021, Sak 220/21, Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand, med tilhørende handlingsplan og plan for episoder med høy luftforurensning.

Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet Kristiansand 2021

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2020021810
Saksbehandler Alena Bohackova

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Helseutvalget	24.08.2021	38/21
2 By- og stedsutviklingsutvalget	02.09.2021	181/21
3 Formannskapet	08.09.2021	123/21
4 Bystyret	15.09.2021	218/21

TILTAKSUTREDNING FOR LOKAL LUFTKVALITET I KRISTIANSAND

HELSEUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 24.08.2021 SAK 38/21

Helseutvalgets innstilling

1. For å sikre god luftkvalitet i Kristiansand skal det settes i gang tiltak slik det er foreslått i handlingsplanen.
(7/3)
2. I perioder med høy forurensning skal plan for episoder med høy luftforurensning (beredskapsplan) følges.
(Enst.)
3. Tiltaksutredning, inkludert handlingsplan og beredskapsplan, oversendes til Miljødirektoratet til godkjenning.
(Enst.)

Forslag:

Kommunedirektøren fremmet følgende innstilling:

- «1. For å sikre god luftkvalitet i Kristiansand skal det settes i gang tiltak slik det er foreslått i handlingsplanen.
2. I perioder med høy forurensning skal plan for episoder med høy luftforurensning (beredskapsplan) følges.
3. Tiltaksutredning, inkludert handlingsplan og beredskapsplan, oversendes til Miljødirektoratet til godkjenning.»

Repr. Ebbe Boel Pedersen (KRF) fremmet følgende endringsforslag til pkt 1:

- «1. For å sikre god luftkvalitet i Kristiansand skal det settes i gang tiltak slik det er foreslått i handlingsplanen, bortsett fra punktet om avgift på piggdekk som tas ut av handlingsplanen.»

Voteringer:

Ved alternativ votering mellom kommunedirektørens innstilling pkt. 1 og KRF sitt forslag, ble innstillingen pkt. 1 vedtatt med 7 mot 3 stemmer (KRF/DEM/PP)

Kommunedirektørens innstilling pkt. 2 og 3 ble enstemmig vedtatt.

30.08.2021

Punkt 39/21: Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, Kristiansand kommune

Bilag

Vedtak Form, 08092021, Sak 122_21, Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk

Vedtak BYSTED, 02092021, Sak 180/21, Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, Kristiansand kommune

Vedtak byst, 15092021, Sak 221/21, Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, Kristiansand kommune

Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet Kristiansand 2021

Forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk Kristiansand -forslag

Oversikt over høringsinnspill piggdekkgebyr

Dato 9. august 2021
Saksnr.: 2021001929-47
Saksbehandler Stein Erik Watne
Godkjent av Knut Felberg
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

By- og stedsutviklingsutvalget
Helseutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

02.09.2021
24.08.2021
08.09.2021
15.09.2021

Behandling av ny forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, Kristiansand kommune

Forslag til vedtak

1. Forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr i Kristiansand kommune vedtas.
2. Gebyrsonen endres ved at Kuliaveien, fv. 478, ikke er en del av gebyrsonen.
3. Forutsatt at Statens vegvesen samtykker, trer forskriften i kraft fra og med den 1. november 2021.

Sammendrag

Kristiansand har i perioder om vinteren og våren hatt høye verdier av svevestøv og dårlig luftkvalitet. Miljødirektoratet har pålagt Kristiansand kommune å utarbeide en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet. Kommunen har sammen med Statens vegvesen og Agder fylkeskommune gitt COWI AS oppdraget med å utarbeide tiltaksutredningen, for å få et godt faglig grunnlag for å kartlegge og eventuelt vurdere behov for tiltak.

Kartlegging og målinger av lokal luftkvalitet har vist at det i perioder er for høye verdier, særlig av svevestøv. Dette gjelder sentrale deler av Kristiansand med høy bosettingsgrad. Det er særlig langs de mest trafikkerte veiene og ved tunnelmunninger at utfordringen med svevestøv når kritiske grenser.

På grunnlag av kartlegging og målinger av luftkvalitet over tid, er det utarbeidet handlingsplan som inneholder en rekke tiltak. Kommunen har i flere år hatt en ordning med økonomisk støtte for å bytte eldre vedovner til rentbrennende ovner. Det er stort fokus på veivedlikehold med feiing og vasking og det arbeides stadig med

trafikkreduserende tiltak og oppfordring til økt bruk av kollektivtransport. Innføring av piggdekkgebyr er et av tiltakene som foreslås i handlingsplanen. Det er et kjent årsaksforhold at piggdekk gir betydelig større slitasje på veiene og at vi derav får høyere konsentrasjoner av svevestøv. Flere større byer som Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, har innført piggdekkgebyr. Tromsø har også utfordring med svevestøv, og det arbeides nå med å innføre piggdekk gebyr.

Målet er å sikre god luftkvalitet for alle innbyggerne i Kristiansand, og på denne måten redusere faren for helseskader.

Det er et klart faglig råd å redusere andelen piggdekk, for derved å redusere konsentrasjonen av svevestøv. Det har over flere år vært gjennomført tellinger av piggdekkandelen i Kristiansand. Piggfriandelen er i dag er på cirka 66 prosent, og det er et mål å øke piggfriandel til minst 85 prosent.

Uten av dette er et direkte mål for innføring av piggdekkgebyr, vil reduksjon av piggdekkandelen også føre til reduserte kostnader til veivedlikehold og veimerking som følge av mindre slitasje og gi redusert behov for støvfjerning og støvdemping.

Mot den helsegevinsten og samfunnsnyttene som vil følge av redusert bruk av piggdekk, vil gebyr og avgifter ofte medføre en ekstra belastning for innbyggerne. Det er også mange som viser til at det oppleves som mer trafikksikkert å bruke piggdekk, og at det særlig på enkelte dager er en vanskelig fremkommelighet uten bruk av piggdekk. Høringsuttalelsene viser også at det er stor variasjon i hva som beskrives av praktiske konsekvenser. Enkelte viser til bratte atkomster til bolig og andre viser til at vinterforholdene er slik at det er nødvendig å bruke piggdekk.

Utfordringene i saken er derfor å balansere tungtveiende verdier mot hverandre. Et viktig forhold i denne vurderingen, vil likevel være at Miljødirektoratet har pålagt Kristiansand kommune å gjennomføre en tiltaksplan for luftkvaliteten i Kristiansand. Når denne viser at det er for høye verdier, særlig av svevestøv, må denne utfordringen løses. Innføring av gebyr for bruk av piggdekk, vil basert på erfaringer fra andre større byer, være et godt virkemiddel for å redusere andelen av piggdekk i trafikken.

På grunnlag av innspill i høringsrunden, tas Kuliaveien ut av gebyrsonen.

Vedlegg:

1. Forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr i Kristiansand kommune
2. Høringsinnspill til lokal forskrift
3. Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand

Saksutredning

Bakgrunn for saken

På bakgrunn av orienteringer om arbeidet med tiltaksutredning for luftkvalitet i Kristiansand, vedtok bystyret i budsjettvedtaket 16.12.2020 å innfører piggdekkavgift i Kristiansand fra 1. november 2021.

Bystyret ba administrasjonen om å utrede saken og komme tilbake med forslag til modell for hvordan piggdekkgebyret kunne innføres. Bystyret ønsket at kommunen skulle deles inn i ulike soner, der de mest grisgrendte strøkene skal unntas fra piggdekkavgift. Av et verbalforslag ble det også forutsatt at tiltaket evalueres og fremmes til ny politisk behandling når 85 % av bilene over to sammenhengende år kjører piggfritt. Det vil da være aktuelt å avvikle tiltaket.

Modell for innføring av piggdekkgebyr i Kristiansand, ble fremmet som sak og behandlet av bystyret den 26.05.2021, sak 116/21. Det ble gjort følgende vedtak:

1. «Forslag til forskrift om innføring av gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr i Kristiansand kommune godkjennes og forskriften legges ut til offentlig høring. Gebyrsonen skal gjelde de mest svevestøvbelastede delene av Kristiansand kommune. Søgne, Songdalen, Tveit, Ålefjær og Mosby er ikke en del av gebyrsonen. For øvrig bes det om innspill til omfanget av gebyrsonen i høringsrunden. Det vises til vedlagte kart, datert 25.05.21.
2. Kristiansand kommune søker Samferdselsdepartementet om samtykke til innføring av lokal forskrift som gir kommunen hjemmel til å innføre gebyr på bruk av piggdekk innenfor gebyrsonen.
3. Det gjennomføres årlige piggdekkteLLinger. Når slik telling viser en piggfriandel som er høyere enn 85 % over to sammenhengende år, skal sak om piggdekkgebyr fremmes for bystyret til evaluering og ny behandling.»

Hjemmel for lokal forskrift om gebyr for bruk av piggdekk:

Hjemmel for innføring av piggdekkgebyr er sentral forskrift om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr, fastsatt den 7. mai 1999 med hjemmel i vegtrafikkloven § 13, sjette ledd. Etter denne forskriften § 2, kan en kommune ved forskrift innføre gebyr for bruk av piggdekk i nærmere fastsatt gebyrsoner, dersom omfang og utbredelse av miljøproblemer knyttet til piggdekkbruk krever det. Med gebyr forstås den pris en eier eller fører av en bil må betale for å lovlig kunne benytte piggdekk innenfor gebyrsonen. Vedtak om innføring av gebyr, krever samtykke fra Samferdselsdepartementet.

Mange rammer er fastsatt gjennom denne sentrale forskriften, og vil gjelde for alle kommuner som innfører piggdekkavgift. Plikten til å betale gebyr vil ikke gjelde utrykningskjøretøy eller biler i politiets tjeneste, og kjøretøy som brøyter eller strør. Førere eller passasjerer som har parkeringsbevis for forflytningshemmede er unntatt gebyrplikten. Gebyrets størrelse er også fastsatt i sentral forskrift, og vil være kr 1400 pr. sesong, kr 450 pr. måned og kr 35 pr. dag. Betalt gebyr i en gebyrsoner, er gyldig betaling i andre gebyrsoner. For bil med tillatt totalvekt 3500 kg eller mer vil gebyrsatsene være den dobbelte.

Kommunen fastsetter selv størrelsen på gebyrsonen. Sonegrensen kan være hele kommunen eller begrenses til en del av kommunen.

Kommunen er ansvarlig for informasjon om, tilretteleggelse og gjennomføring av et forsvarlig salgssystem for betaling av gebyr for bruk av piggdekk med varighet for en

piggdekk sesong, en kalendermåned eller ett døgn. Inntektene fra gebyrordningen tilfaller kommunen.

Formelle forutsetninger for vedtakelse av forskriften:

Vedtakelse av en forskrift følger reglene i forvaltningsloven kap. VII.

Før kommunen vedtar ny forskrift, skal saken være så godt opplyst som mulig. Offentlige og private institusjoner og organisasjoner som forventes å representere interesser i saken skal gis anledning til å uttale seg. Det gjelder også andre som kan ha interesser i saken. Kommunen bestemmer på hvilken måte forhåndsvarslingen skal foregå og kan sette en frist for å gi uttalelse.

Forslag til forskrift som var vedlagt sak om modell for innføring av piggdekkgebyr i Kristiansand, sak 116/21, har vært ute til høring i 2 måneder i perioden 08.06.21 til høringsfristen den 09.08.21. Det har vært tilrettelagt for å kunne gi digitale høringsuttalelser og organisasjoner som antas å ha en særlig interesse knyttet til om piggdekkgebyr vedtas er direkte tilskrevet. For øvrig er høringen annonsert i media og på kommunens hjemmeside. I forbindelse med høringen har kommunen orientert om begrunnelsen for å innføre piggdekkavgift og om bystyrets vedtak for gebyrsone. Gebyrsone er tekstlig beskrevet og illustrert med kart.

Det følger av sentral forskrift § 2, at vedtak om innføring av gebyr for bruk av piggdekk krever samtykke fra Samferdselsdepartementet. Departementet har gitt kommunen et betinget samtykke, og vist til at Statens vegvesen er fagmyndighet. Samtykket er betinget av at Statens vegvesen godkjenner kommunens ordning for innføring av piggdekkgebyr. Det må være utarbeidet skiltplan, ordninger for betaling av gebyr og forsvarlig orientering om ordningen.

Kommunen har hatt dialog med Statens vegvesen og orientert om den ordningen Kristiansand kommune vil ha rundt gebyrsone, skilting og innkreving av piggdekkgebyr. Kommunen vil formelt søke Statens vegvesen om tillatelse til å kreve piggdekkgebyr i nærmere fastsatt gebyrsone, så snart bystyret har tatt endelig stilling til om lokal forskrift for piggdekkgebyr skal vedtas.

Tiltaksutredning og handlingsplan

En viktig del av saksutredningen og klarlegging av faktiske forhold, har vært å få en uavhengig tiltaksutredning for luftkvaliteten i Kristiansand. Måleresultater, jf [årsrapport 2020](#), viser at nivåer av svevestøv-forurensning har vært høye de siste fem årene og at Kristiansand er i faresonen for å bryte grenseverdien i forurensningsforskriften. Tiltaksutredningen har på dette grunnlaget derfor vært pålagt av Miljødirektoratet.

Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand er utarbeidet av COWI AS i samarbeid med Kristiansand kommune, Agder fylkeskommune og Statens vegvesen og ble ferdigstilt i mai 2021. Utredningen gir informasjon om kilder til forurensning og omfang. Det er særlig sentrale deler av Kristiansand, langs store veier og ved tunnelmunninger, at utfordringen med svevestøv når kritiske grenser.

Tiltaksutredningen har bestått av to hoveddeler. Først en kartlegging av luftforurensingssituasjonen (Del A). Når denne kartleggingen har vist for høye verdier, særlig av svevestøv, er det utarbeidet en handlingsplan (Del B) med ulike aktuelle tiltak. Her er innføring av piggdekkgebyr fremholdt som et klart aktuelt tiltak.

Målet er å sikre god luftkvalitet for alle innbyggerne i Kristiansand, og på denne måten redusere faren for helseskader. Tiltaksutredningen for luftkvalitet, med handlingsplan, skal behandles politisk.

Høringsuttalelser:

Forslag til forskrift for innføring av piggdekkgebyr i Kristiansand, er forhåndsvarslet med en to måneders høringsperiode. Høringsfristen var 09.08.2021.

Det er kommet 37 høringsinnspill, hvorav 35 er fra enkeltpersoner. Samtlige høringsuttalelser er kopiert inn og følger saken i eget vedlegg.

Av høringsuttalelsene fra privatpersoner, er det mange som gir uttrykk for at de er uenige i at det innføres gebyr for bruk av piggdekk. Mange viser til at vinterforholdene enkelte dager er slik at det er nødvendig å bruke piggdekk for å komme frem. Noen har vanskelige atkomster til boligen og noen bor, eller har fritidsbolig, slik at vinterforholdene er så krevende at det er nødvendig å bruke piggdekk. Noen har vist til at det er mer trafikkfarlig med piggfrie dekk og at risikoen for ulykker øker. Enkelte viser til at de må bruke piggdekk i reisen til og fra jobb. Det er også av flere pekt på at det er behov for en viss andel piggdekk, for å hindre at veibanen får en polert og glatt overflate. Noen av høringsuttalelsene viser til at gebyrsonen slår uheldig ut i enkelte tilfeller. Ett eksempel er en innbygger som jobber i en annen kommune hvor det er behov for å bruke piggdekk, men at det på vei til arbeid bare er behov for å kjøre noen få hundre meter i gebyrsonen.

Ikke mange, men noen har også gitt positiv tilbakemelding for at det kan bli innført piggdekkavgift. Dette vil både bedre luftkvaliteten og bidra til et lavere støynivå langs de mest trafikkerte veiene.

Norges taxiforbund avd. Vest-Agder har gitt en høringsuttalelse og pekt på at mange av bilene har ruter og kjøreoppdrag som krever bruk av piggdekk. En avgift vil derfor innebære høyere priser for kundene. Det anmodes om at drosjene fritas for gebyr.

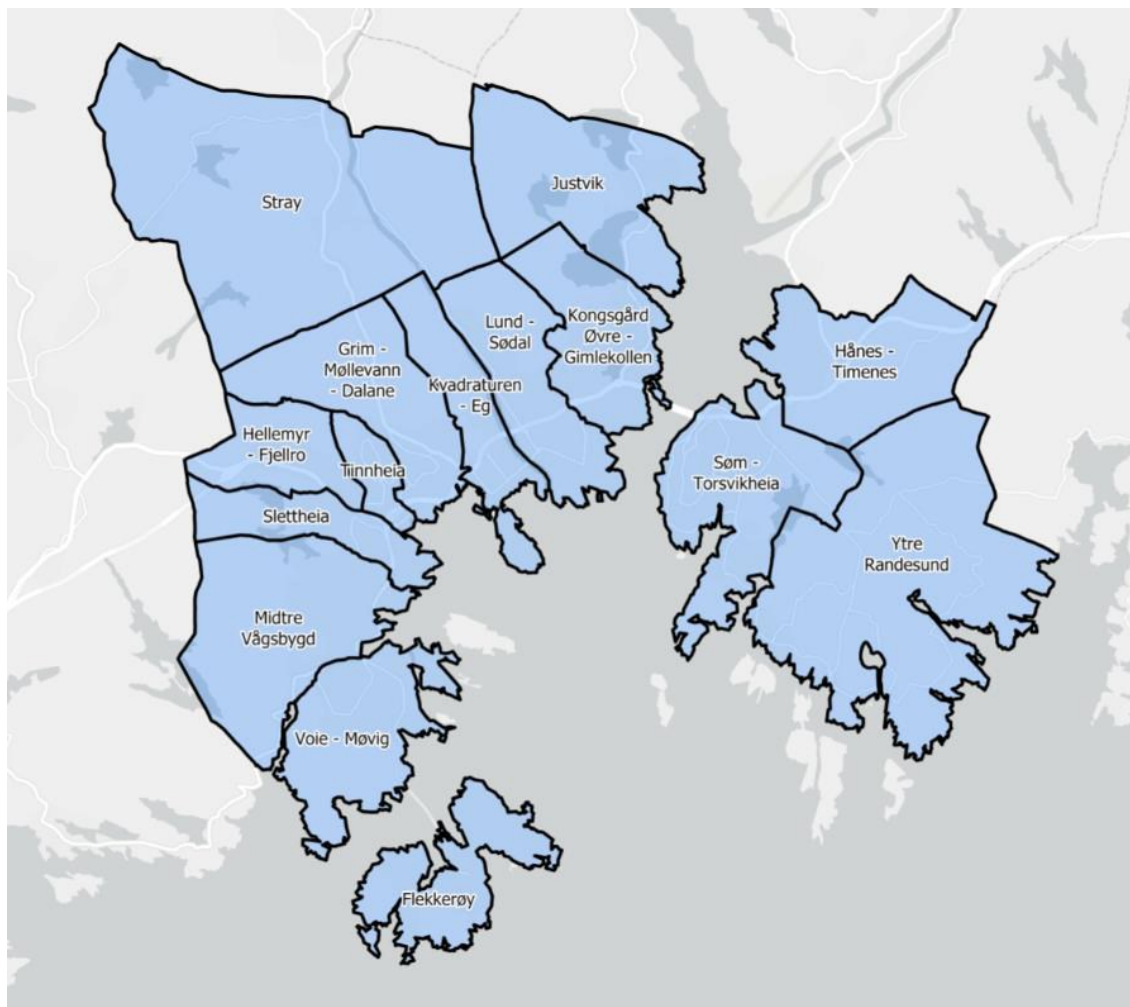
Norges Lastebileier-Forbund avd. Agder viser i sin høringsuttalelse til at de fleste lastebiler vanligvis ikke bruker piggdekk. I noen situasjoner, særlig ved veivedlikehold som brøyting, strøing m.v. er det behov for å bruke piggdekk. Det vil være veldig upraktisk å bytte på og av piggdekk, og det anmodes om at lastebiler blir fritatt for gebyr.

Gebyrsonen:

Etter sentral forskrift om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr § 3, fastsetter kommunen selv gebyrsonen.

I henhold til bystyrets vedtak den 26.05.2021, sak 116/21, skal gebyrsonen gjelde de mest svevestøvbelastede delene av Kristiansand kommune. Søgne, Songdalen, Tveit, Ålefjær og Mosby er ikke en del av gebyrsonen. Gebyrsonen er tegnet på et kart datert 25.05.21.

Kart vedlagt høringen:

Enkelte høringsuttalelser, og kommunens Ingeniørvesen ved Veienheten, har pekt på at Kuliaveien, fv. 478, bør unntas gebyrsonen. Det er krevende vinterforhold på veien, og det vil være en del arbeid knyttet til å skilte veien. Ingeniørvesen ved Veienheten, har foreslått følgende kartutsnitt med angivelse av ytterzone for gebyrgrensen:

Folkehelseinstituttets opplysninger om svevestøv:

På Folkehelseinstituttets hjemmeside gis et kort sammendrag med fakta opplysninger om svevestøv.

Sammendrag - fakta om svevestøv

Svevestøv (partikler, PM) består av små, luftbårne partikler som kan stamme fra forbrenningsprosesser, eller mekanisk slitasje. Eksponering for svevestøv i uteluft kan føre til helseskader. Svevestøv varierer i størrelse og sammensetning. Både størrelsen og de kjemiske egenskapene til partiklene bestemmer hvor helseskadelig svevestøvet er.

De viktigste størrelsesgruppene angitt i mikrometer (μM) er:

- $PM_{0,1}$ (ultrafin fraksjon)*
- $PM_{2,5}$ (finfraksjonen)*
- $PM_{10-2,5}$ (grovfraksjonen)*
- PM_{10} (grovfraksjon + finfraksjon)*

Forbrenningspartikler dominerer i fin-/ ultrafin fraksjon, mens mekanisk genererte partikler som oftest dominerer i grovfraksjonen. Disse fraksjonene består av en blanding av mange ulike forbindelser, både organiske og uorganiske.

De viktigste kildene til partikler (PM_{10} og $PM_{2,5}$) er veitrafikk, vedfyring og langtransportert forurensning. Veitrafikk bidrar mest til svevestøvnivåene mange steder, både med veistøv fra dekk- og asfaltslitasje og utslipp av eksos.

I flere norske byer og tettsteder bidrar vedfyring mye. Langtransportert svevestøv spiller også en viktig rolle for totalnivået. Noen steder er industri, forbrenningsanlegg, bygg- og anleggsaktivitet og havner viktige kilder.

I Norge måles PM_{10} og $PM_{2,5}$. Flere norske byer og tettsteder har utfordringer med nivåene av svevestøv.

Helseeffekter

Eksponering for svevestøv er en av de viktigste miljøårsakene til for tidlig død. En rekke befolkningsundersøkelser fra hele verden viser at både korttids- og langtidseksponering for svevestøv er assosiert med sykkelighet og dødelighet av hjertekar- og luftveislidelser. Risikoen for dødelighet og sykkelighet er høyere ved langvarig eksponering sammenliknet med kortvarig eksponering.

Eksponering for svevestøv kan føre til:

- Forverring av symptomene til mennesker med luftveis- og hjerte- og karsykdommer*
- Utvikling av luftveis- og hjerte- og karsykdommer (bl.a. ved å utløse betennelsesreaksjoner)*
- Forsterking av allergi*
- Effekter på: nervesystemet, fosterutvikling, sædkvalitet, stoffskiftet (f.eks. diabetes og fedme)*

Utsatte/følsomme grupper

Personer med luftveissykdommer, som astma, kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS), og hjerte- og karsykdommer er mest følsomme for svevestøv. Barn og gravide regnes også som følsomme grupper.

<https://www.fhi.no/nettpub/luftkvalitet/temakapitler/svevestov/>

Vurdering

I Kristiansand kommune har konsentrasjonen av svevestøv (PM_{10}) ligget over øvre vurderingsterskel for PM_{10} . På bakgrunn av risikoen for overskridelse av grenseverdien for PM_{10} har Miljødirektoratet pålagt Kristiansand kommune å utarbeide en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet.

Kommunen har sammen med Agder fylkeskommune og Statens vegvesen engasjert konsulentfirmaet Cowi AS til å utarbeide en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet. Rapporten består av en kartlegging av eksisterende forurensningssituasjon i 2019, samt for framtidig situasjon i 2024 (del A).

Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Kristiansand skal behandles politisk, men vedlegges denne saken som en orientering om faglig grunnlag og anbefaling.

Resultatene av kartleggingen viser at det i Kristiansand er nødvendig med tiltak for å unngå at personer blir utsatt for svevestøvnivåer over gjeldende og foreslåtte grenseverdier for PM_{10} i fremtiden. Dette gjelder spesielt i sentrumsområder og langs E18 gjennom Kristiansand og omkring tunnelmunninger. Det er derfor også utarbeidet en del B, som inneholder handlingsplan og beredskapsplan.

I forslag til handlingsplan, er aktuelle tiltak gjennomgått og antatt effekt er vurdert. Det er skissert **tre hovedområder**, hvor både kommunen, Agder fylkeskommune og Statens vegvesen kan gjennomføre aktuelle tiltak.

Se Tiltaksutredningen **s 19** flg. og **s 71** flg.

Støvdempende tiltak

- Piggdekkgebyr:
Kommunen har hjemmel til å innføre piggdekkgebyr. Tiltaket vurderes å ha stor effekt.
- Veirenhold og støvdemping:
Det er foreslått utvidelse av renhold. Tiltaket antas å ha stor effekt.
- Redusert fartsgrense:
Tiltaket kan fastsettes av statens vegvesen, men det er foreløpig uklart. Tiltaket antas å ha middels effekt.
- Fokus på støvhåndtering fra bygge- og anleggsprosjekter:
Kommunen kan bruke planmyndigheten til å fastsette krav. Vurdert som middels effekt.

Trafikkreduserende tiltak

- Tidsdifferensiert bompenger:
Agder fylkeskommunen. Tiltaket foreslås utvidet som en del av en utvidet Byvekstavtale. Effekten vurderes som liten til middels.
- Parkeringsrestriksjoner:
Kommunen. Foreslås videreført. Effekten vurderes som liten til middels.
- Arealplanlegging:
Kommunen. I arealplanleggingen prioriteres tiltak som gir redusert luftforurensning. Tiltaket vurderes å ha liten til middels effekt.
- Tilrettelegging for gående og syklende:
Kommunen kan videreutvikle tilbudet. Vurderes som liten til middels effekt.
- Økt kollektivsatsing:
Kommunen og fylkeskommunen kan legge til rette for å påvirke til økt bruk av kollektive transportløsninger. Effekten vurderes som liten til middels.

Tiltak mot vedfyring

- Panteordning for gamle ovner:
Kommunen kan bidra med økonomiske støtteordninger. Middels effekt.
- Holdnings- og informasjonskampanje:
Kommunen. Kan øke fokus på fyringsteknikk, ettersyn og vedlikehold. Kan kombineres med økonomiske støtteordninger. Tiltaket vurderes å ha middels effekt.

Eksposering for svevestøv i uteluft kan føre til alvorlige helseskader. Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet har fastsatt kriterier for hvilke nivåer som er trygge for de aller fleste.

Kommunen er lokal forurensningsmyndighet og har en plikt til å implementere nødvendige tiltak for å oppnå en luftkvalitet som ikke overskrider grenseverdiene fastsatt nasjonalt.

Den sentrale grunnen for å innføre piggdekkgebyr, er at dette vil være et av de viktige tiltakene for å redusere graden av svevestøv og bidra til å sikre en bedre luftkvalitet i Kristiansand. Tiltaksutredningen peker på at den beste effekten vil oppnås ved en kombinasjon av ulike tiltak.

Av de tiltakene som er foreslått av i Handlingsplanen, er det flere av tiltakene som alt er iverksatt. Kommunen har over flere år tilrettelagt for gående og syklende, og det jobbes stadig med å bedre kollektivtilbudet. Som det vises til i Tiltaksutredningen **side 97**, gjennomføres det ganske omfattende feiing og vasking av veier og tunneler. Kommunen har i flere år hatt en panteordning for vedovner.

Flere av disse tiltakene kan intensiveres og bedres, men innføring av piggdekkgebyr vil være et nytt tiltak som har stor effekt. Tiltaksutredningen fremhever også at piggdekkgebyr og økt innsats med veirenhold og feiing, er tiltak som vil ha en stor effekt.

Innføring av en gebyrordning vil, sammen med andre kostnader ved å eie og bruke bil, ofte kunne oppfattes som en belastning. I høringsuttalelsene er det også flere som har gitt uttrykk for at de bor slik at det vil være nødvendig å bruke piggdekk, og flere har anført at piggfrie dekk ikke er like trafikksikre som piggdekk. Kommunedirektøren har forståelse for at kjøreforholdene kan være variable og at enkelte bilister finner det vanskeligere å bytte til piggfrie dekk. Men mot dette, står hensynet til å redusere graden av svevestøv for å sikre god luftkvalitet. Innføring av piggdekkgebyr vil være et økonomisk intensivt for å øke andelen piggfrie dekk. Erfaringer fra andre kommuner har vist at piggdekkgebyr har en god effekt på økning i piggfriandel, se Tiltaksutredningen **s 95**. Målet for Kristiansand er å øke piggfriandelen fra dagens nivå på om lag 66 % til 85 %. Når målet på 85 % piggfriandel er nådd, har bystyret forutsatt at gebyrordningen vurderes på nytt. Det vil derfor være en viss andel piggdekk i trafikken.

En økning av andelen piggfrie dekk vil også redusere støynivået for de som bor og oppholder seg langs de mest trafikkerte veiene. Redusert bruk av piggdekk vil føre til redusert slitasje på veinettet, som vil gi betydelig reduksjon i vedlikehold og veimerking.

Innføring av en forskrift og en gebyrsoner vil være en generell regel, som i praksis vil kunne innebære ulike individuelle konsekvenser. Enkelte høringsuttalelser viser også dette. Noen bruker piggdekk på vei til arbeid i en annen kommune, men kjører bare en kort avstand i gebyrsonen. Andre har vanskelige atkomster til bolig, eller bor i områder som har krevende vinterforhold, og noen trenger piggdekk for å bruke fritidsbolig. På den andre siden, vil slike tilfeldige utslag være vanskelig å unngå og det er begrenset mulighet til å ta individuelle hensyn. Det er nasjonal forskrift som i det vesentlige setter rammene for hvordan forskriften om gebyr for bruk av piggdekkavgift skal gjelde. Etter den nasjonale forskriften § 1, er det definert hvilke grupper som er unntatt gebyret. Kommunen kan derfor ikke selv bestemme et annet virkeområde. Eksempelvis kan ikke drosjer eller andre liknende grupper av kjøretøy unntas gebyrplikten. For lastebiler følger det direkte av den nasjonale forskriften § 1 at forskriften ikke gjelder for en del kjøretøygrupper, bl.a.: «*Bil som har montert synlig innretning slik som plog, strøredskap e.l., og er under oppdrag i forbindelse med brøyting, salting eller strøing*». Høringsuttalelsen fra Lastebileier-Forbundet er med dette ivaretatt direkte i forskriften. Dette følger også direkte av lokal forskrift § 1.

I henhold til nasjonal forskrift § 3 kan kommunen selv bestemme gebyrsonen. I høringsperioden fulgte et kartvedlegg som viser gebyrsonen for Kristiansand.

Kommunedirektøren vil anbefale at gebyrsonen **endres** ved at Kuliaveien, fv. 478, ikke er en del av gebyrsonen. Kuliaveien kan ha krevende vinterforhold, og brukes mye i forbindelse med kjøring til og fra Søgne og Songdalen. De to gamle kommunen er ikke en del av gebyrsonen, og det er en fornuftig konsekvens at denne veistrekningen tas ut av gebyrsonen. Dette gir også en mer oversiktlig skilting, slik at det vil være lettere for bilistene å oppfatte når man kjører inn i gebyrsonen. Som nevnt ovenfor vil gebyrsonen gi noen individuelt ulike utslag, men kommunedirektøren kan ellers ikke se at det er kommet tilbakemeldinger som viser at gebyrsonen gir systematisk uheldige utslag.

Når det gjelder trafiksikkerhet, kjenner ikke kommunedirektøren til noen undersøkelser som tilsier at det er farlig å kjøre med piggfrie dekk. Under visse føreforhold har piggdekk åpenbart en fordel. På den andre siden er det grunn til å tro at den generelle aktsomhetsplikten i trafikken vil føre til at alle avpasser fart og kjøremønster etter forholdene.

Etter en samlet vurdering mener kommunaldirektøren at hensynet til å sikre god luftkvalitet må gis størst vekt i denne vurderingen. Tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet fremholder innføring av piggdekkgebyr som et viktig tiltak som vurderes å ha stor effekt. Andre større byer har innført piggdekkgebyr med gode resultater, og det er grunn til å tro at Kristiansand vil se den samme effekten.

Punkt 40/21: Oppfølging av innsparingstiltak i vedtatt økonomiplan 2021-2024 – Kafèdrift

Dato 21. juli 2021
Saksnr.: 2020103236-5
Saksbehandler Astrid Færden Gaare
Godkjent av Brede Skaalerud

Saksgang
Helseutvalget

Møtedato
24.08.2021

Oppfølging av innsparingstiltak i vedtatt økonomiplan 2021-2024 – Kafèdrift

Forslag til vedtak

[1. Helseutvalget tar saken til orientering](#)

Sammendrag

I saken «Oppfølging av vedtatt økonomiplan 2021-2024 for helse og mestring», vedtatt av helseutvalget 23 mars 2021, skisserte direktør for helse og mestring hvordan blant annet verbalvedtak og innsparingskrav ville bli fulgt opp av administrasjonen. I tråd med dette ble helseutvalget i møtet 20 april orientert om hvordan vedtatt innsparingstiltak relatert til nedleggelse av kafèdriften ved Kongens senter og Vågsbygdtnet planlegges gjennomført. Administrasjonen gjør nærmere rede for dette i denne orienteringssaken. Helseutvalget er tidligere orientert om at saken, på grunn av streik, måtte utsettes fra juni til august.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I verbalvedtak nr 18-21 i vedtatt økonomiplan for Kristiansand kommune ber bystyret om at ... «helseutvalget holdes fortløpende orientert om alternative løsninger for kafètilbud på kommunens seniorsentre». I saken «Oppfølging av vedtatt økonomiplan 2021-2024 for helse og mestring», behandlet av helseutvalget 23 mars 2021, skisserte direktør for helse og mestring hvordan helseutvalget holdes orientert om arbeidet med vedtatt innsparingstiltak som berører kafèdriften. Helseutvalget fikk i temadelen i møtet 20 april orientering fra kommunalsjefområdet Omsorgssenter om blant annet bakgrunn og plan for utvikling av kafètilbudet ved Kongens senter og Vågsbygdtnet. Det ble da informert om at helseutvalget også ville få en nærmere orienteringssak om dette arbeidet. Saken kunne på grunn av streiken ikke ferdigstilles til juni-møtet, men måtte utsettes til august.

Vurderinger som er gjort av kafèdrift i kommunal regi

Det er Omsorgssenter v/Kjøkkenservice som har ansvaret kafèdriften. I forbindelse med økonomiplanarbeidet i fjor ble det foretatt vurderinger av kostnadsbildet og behovet for videre kafeteriadrift på de forskjellige lokasjonene. Drift av kafètilbudet ved Kongens senter og Vågsbygdtnet ble på denne bakgrunn anbefalt avvirket. I budsjettet for perioden 2021-2024 er det vedtatt et innsparringstiltak tilsvarende 2, 8 mill.kr fra 2022 i tilknytning til dette.

Målsetting og historikk

Det har vist seg over tid at det er store variasjoner mellom lokale forhold og hvor mye de ulike kafètilbudene blir brukt. Opprinnelsen for kafètilbudene var knyttet til målsetting om å sikre eldre i nærmiljøet god ernæring slik at også dette kan bidra til at eldre kan bo hjemme lengst mulig. Tilgang til et rimelig middagstilbud kan for mange være viktig både ernæringsmessig og når det gjelder å pleie sosial omgang.

Kafètilbudene, i tidligere Kristiansand kommune tilknyttet sykehjem, ble etablert i en tid hvor beboerne og pårørende på sykehjemmene i større grad hadde behov for et kafètilbud. De siste årene har dette behovet endret seg, hovedsakelig fordi de eldre på dagens sykehjem i liten grad er fysisk i stand til selv å gjøre seg nytte av kafètilbudene. Kafeene ved sykehjemmene har derfor i større grad blitt et tilbud til eldre i området og har ikke lenger den samme funksjonen som tidligere, hvor kafeene var en sosial møteplass både for eldre fra sykehjemmene og omkringliggende områder. I dag må derfor tilbudene i første rekke vurderes i forhold til behovet for hjemmeboende eldre i det aktuelle området og i hvor stor grad tilbudene blir benyttet.

Erfaring både fra Kristiansand og andre steder viser at bruken av kafètilbudene i stor grad er avhengig av beliggenhet og om det er lokalisert i et område med mange eldre. Det er også avgjørende om det er andre og konkurrerende tilbud i det aktuelle området. Kjøpesenter med sosiale fellesområder og kafètilbud har vist seg å trekke til seg den samme målgruppa som kafeene på sykehjemmene.

Utviklingen de siste årene viser at flere av kommunens kafètilbud har fått færre kunder og gradvis sviktende omsetning. Dette har blant annet medført at det i dag bare er Valhalla kafe som har hatt åpent i forbindelse med helg. Selv om kafeene ved Kongens senter og Vågsbygdtnet ligger i tilknytning til Seniorsenter med ukentlig aktivitet, har det de siste årene vært synkende omsetning også her. Andelen middagsgjester har også gått gradvis nedover, noe som kan tyde på at eldre får dekket dette behovet andre steder. Det er også mye som kan tyde på at tradisjonell middagsservering nå er mindre populært enn tidligere, siden dagens eldre er svært aktive og mobile og har ulike serveringstilbud de ønsker å benytte seg av.

Kristiansand kommune drifter følgende kafètilbud rettet mot eldre:

Valhalla kafe

Kafètilbud ved Kongens senter

Kafètilbudet ved Vågsbygdtnet

Kafètilbud ved Kløvertun rehabiliteringssenter

Kafètilbudet Songdalstunet

Kafètilbud Søgne omsorgssenter.

Kafeene ved Valhalla omsorgssenter, Kongens senter og Vågsbygdtnet er selvstendige kafètilbud med faste åpningstider og bemanning. Disse tilbudene ble derfor vurdert spesielt i

forhold til kostnader og nytteverdi for målgruppa, da man vurderte hensiktsmessige effektiviseringstiltak i forbindelse med innsparingskrav i økonomiplan 2021-2024. En gjennomgang av driftskostnader og omsetningstall viser at Vågsbygd-tunet og Kongens senter har begrenset omsetning fra kafedriften. På begge disse kafeene dekker omsetningen fra kafeene mindre enn 50 % av de totale driftskostnadene. Salgstallene viser også at antall brukere av middagstilbudene er svært lav ved disse kafeene.

Kafédriften ved Kongens Senter

Kongens senter har i dag både cateringdrift og kafètilbud. Omsetningen fra kafédriften er betydelig redusert de siste tre årene. Stadig færre brukere av seniorsenteret som er samlokalisert i Kongens senter, benytter seg av middagstilbudet. En ser at eldre i større grad benytter seg av andre sentrumsnære kafe- og serveringstilbud, noe som er helt naturlig. Under koronaepidemien har Kafédriften ved Kongens senter vært stengt. Det ansees ikke som hensiktsmessig å ta denne opp igjen. En god del av den tidligere kundemassen benytter seg nå av middagstilbudet ved Valhalla. Ved Kongens senter vil en fortsatt kunne samhandle med Aktiv senior om et avgrenset tilbud til deres aktivitet, i og med at cateringproduksjonen foreløpig opprettholdes i lokalene. Lokalene er godt tilrettelagt for catering som er et etterspurt tilbud som ønskes opprettholdt.

Stiftelsen som driver Kongens Senter har initiert et arbeid som ser på mulighetene for transformasjon av bygningsmassen med tanke på en utvikling av Kongens Senter i retning av konseptet: «Fra hjem for eldre til et inkluderende bomiljø for alle typer mennesker» Kommunen samarbeider med stiftelsen med sikte på å utforske og konkretisere mulighetsrommet ved en slik type boligutvikling i et generasjonskonsept. Dette har ikke minst betydning for byutviklingsperspektiver med tanke på utviklingen av det sentrale området rundt Kongens.

Kommunen må vurdere hvordan dagens leieinntekter i tilknytning til lokaler i letg kan sikres for stiftelsen, slik at en får trygghet og rom til nødvendig utviklingsperiode i samhandling med kommunen. Dette er derfor ikke en del av innsparingstiltaket.

Kafètilbudet ved Vågsbygd-tunet

Ved Vågsbygd-tunet er det i dag både cateringdrift og kafètilbud. Det er stort sett de samme utviklingstrekkene og utfordringene ved kafètilbudet her som ved Kongens senter, som gjør at en ikke kan forsvare videre drift: Det er redusert omsetning de siste tre årene. Tilbudene i Amfi-senter ser ut til i stor grad å dekke behovet for kafè- og møteplastilbud til eldre i området. Cateringdriften ved Vågsbygd-tunet flyttes til Kongens senter for å effektivisere. Kjøkkenservice kan imidlertid fortsatt samhandle med Aktiv senior om tilbud til deres brukergruppe, men også disse brukerne har i begrenset grad benyttet seg av middagstilbudet i tilknytning til kafédriften.

Gjennomføring av innsparingstiltak

Innsparingstiltaket tilsvarende 2,8 mill.kr. knyttet til kafédriften ved Kongens senter og Vågsbygd-tunet er vedtatt og gjeldende fra 01.01 2022. På grunn av beredskapssituasjonen og ressursene en har måttet bruke i tilknytning til smitteutbrudd og håndtering av periodevis mange i karantene, har en ikke vært i stand til å starte arbeidet som planlagt med hensyn til å nedbemanne som en følge av vedtatt innsparing knyttet til kafédriften. Nedbemanningsprosesser kan erfaringsmessig ta inntil ett år å gjennomføre. Det vil bli startet et arbeid med omstillingsprosessene som må gjennomføres på en måte som sikrer at ansatte,

brukere og samarbeidsparter ivaretas. Omstillingsprosessen vil gjennomføres i nært samarbeid med fagforeningen og vernetjenesten-

Det må jobbes ytterligere med effektivisering for å innfri innsparingskravet på 2,8 mill.kr. Dette vil en komme tilbake til i forbindelse med rapportering i 2. tertial.

Punkt 41/21: Orientering: Leve hele livet - en kvalitetsreform for eldre

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2021002933
Saksbehandler Regina Margrieta Van Lingen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Helseutvalget	24.08.2021	41/21

ORIENTERING: LEVE HELE LIVET - EN KVALITETSREFORM FOR ELDRE

HELSEUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 24.08.2021 SAK 41/21

Helseutvalgets vedtak

Helseutvalget tar saken til orientering.
(Enst.)

30.08.2021